

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejeman 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalcu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10%, in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Štev. II.

V Ljubljani, 15. junija 1887.

Leto IV.

Obseg: Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886. — Notranja uprava konjskim hlevom. — Kako je sejati seme gozdnega drevja? — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Tržne cene. — Inserati.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886.

dné 26. maja 1887.

Letošnji občni zbor je bil izredno dobro obiskan, kar kaže, da so se kranjski kmetovalci pričeli brigati za zavod, ki jim ima biti najvažnejši v deželi. Navzoči je bilo nad sto članov, in z veseljem konstatujemo, da so vse gorenjske in notranjske podružnice poslale zastopnike svoje. Žalibog sta bili zastopani izmed dolenjskih podružnic samo krška in zatiška.

S svojim pohodom počastili so občni zbor gg. deželni predsednik baron Winkler, c. kr. vladni svetnik J. Dralka, vsi gg. deželni odborniki in mnogo č. gospodov duhovnikov.

Zborovanje se je pričelo točno ob 9. uri dopoldne.

Predsednik grof Thurn otvori zborovanje in pozdravi vladne zastopnike, najprvo g. deželnega predsednika, in se zahvali društvenikom za izredno veliko udeležbo. Spominja se potem lani umrlih udov, ti so: Anton Wester, župan v Bledu; Janez Kavčič, posestnik na Razdrtem; Anton Janzekovič, zdravnik na Vrhniki; Janez Perles, pivovar v Ljubljani; dr. Fran Schiffer, c. kr. zdravstveni svetnik v Ljubljani in Josip Majer, graščak v Loži, ter nasvetuje, da zbor tem pridnim gospodarjem in možem, unetim za spreh kmetijstva v znamenje, sožalovanja vstane s sedežev. (Zgodi se.) C. kr. kmetijska družba kranjska pridobila si je zadnji čas jako mnogo prijateljev mej kmetovalci kranjske dežele. To kažejo, pravi predsednik, pač številke, ki glasno govore, kako se množi od leta do leta število društvenikov. Leta 1883. bilo je 436 udov; 1884. leta 568 udov; 1885. leta 599 udov; 1886. leta 696 udov; letos pa bode naraslo število

že na 800. To očitno dokazuje, da se prebivalstvo vedno bolj zanima za kmetijske reči in da vidi, da se le z družinimi močmi more kaj koristnega in uspešnega doseči. Predsednik nadalje opominja, da se je v Ljubljani osnovala mlekarška zadruga, katera ima veliko važnost za konsumenta in producenta. Ljubljana ima sedaj na razpolaganje dobrega, zdravega mleka, surovega masla in sira po primerni ceni. Posebnih zaslug si je pri tem pridobil ravnatelj in član centralnega odbora, veleposestnik gospod Fran Povše. Želeti je, da bi to podjetje vsi krogi podpirali najiskreneje.

Nadalje naznanja predsednik, da se je deželna sa-tej djarska in vinarska šola preselila sè Slapa v Grm. V šoli se bode več ali manj poučevalo v vseh raznih strokah kmetijstva. Želeti bi pač bilo, da bi to šolo, katero vzdržuje dežela, podpira pa država, prav številno obiskavali kranjski kmetski mladeniči z Gorenjske, Notranjske in Dolenjske. Istina je pač, da kranjski kmetovalec težko izhaja, da nosi prevelika bremena, a drugače zopet ni tajiti, da slabo gospodarjenje gotovo sodeluje, da je stanje kmetijskega stanu tako žalostno. Odgoja v strokovnih učilnicah utegne te gotovo žalostne odnošaje le popraviti. Lansko leto je pokazalo, koliko je pridobiti dohodkov s sadjarstvom, in ugodni uspeh lanskega leta naj bi nauduševal kmetovalce, da bi sadjarstvu naklonili še večjo pozornost. Sestavila se je 1886. leta tudi komisija za pogozdovanje Krasa. Komisija ima nalogo, določiti prostore, kateri se bodo pogozdili, zmerom pa mora paziti tudi na to, da se kmetovalcem ohranijo potrebni pašniki, da morejo svojo živino prerediti. Na prošnjo c. kr. kmetijske družbe centralnega odbora dovolil je deželni zbor potrebno podporo za živinske razstave v Bohinji in Metliki, kar hvaležno omenja predsednik.

Doželni predsednik baron Winkler pozdravlja prav srčno občni zbor kmetijske družbe, katera hoče delovati v prosep vseh strok kmetijstva. Gotovo da pričakuje podpore c. kr. vlade pri svojem delovanju, in gotovo ji bo podpora tudi obilna naklonjena.

Tajnik Pirc poroča, da so imenovalc c. kr. kmetijske družbe v Brnu, Trstu, Roveretu, Gorici, Celovcu, Gradcu, na Dunaji, v Opavi in Levovu za zastopnika pri občnem zboru gospoda grofa Thurna, c. kr. kmetijska družba v Solnogradu pa gospoda Jos. Fr. Seuniga.

Tajnik g. Gustav Pirc poroča o delovanju centralnega odbora kmetijske družbe. (Poročilo se je doposlalo gg. udom uže s številko 9. „Kmetovalca“) Tajnikovo poročilo se odobri.

Društveni tajnih g. Pirc potem poroča o končnem društvenem računu za l. 1886. Dohodkov je bilo 7346 gl. 58 kr., in razen 608 gld. 20 kr., ki so ostali v blagajnici, bilo je vse drugo izdano za troške.

Inventar in ob enem bilanca društvenega imenja kaže konci leta 1886. premoženja 34.488 gld. 16 kr. Če se primerja k aktivnemu premoženju prejšnjega leta 35.069 gld. 30 kr., kaže se, da se je zmanjšalo za 581 gld. 14 kr. Zmanšanje je nastalo, ker so pali kurzi za 83 gld., ker se je odpisalo inventarne vrednosti 260 gld. 87 kr., in ker je glavni odbor plačal v l. 1886. tisek „Kmetovalca“ za l. 1885 in 1886. Izkaz aktivnega premoženja za l. 1886 je tedaj: 1.) Inventarijalne vrednosti 33.802 gld. 54 kr.; 2.) aktivnih ostankov je 77 gld. 42 kr. in 3.) gotovine 608 gld. 16., skupaj torej 34.488 gld. 16 kr.

Proračun za l. 1888 kaže 4213 gld. dohodkov in stroškov. Računski sklep za l. 1886 o državnih podporah, katere je oskrboval glavni odbor kmetijske družbe, kaže, da se je od 9232 gld. 52 kr., katere je ministerstvo podelilo za razne podpore, porabilo vse, razen 780 gld. 4 kr.

Pri obravnavi o raznih računskih sklepih oglasi se g. Zelen in opominja, da je že l. 1884. on svetoval, naj se plemenska živina ne prodaja več po dražbi, nego razdeli mej umne kmetovalce in živinorejce. Čudi se torej, da se njegov predlog ni zvršil. Deželni poslanec g. notar Krsnik izjavlja, da je bil pri dotičnem občnem zboru, vzprejel se je pa predlog g. Zelen a le kot resolucija, ne kot določno stavljen predlog.

Društveni tajnik Pirc naglašja, da se plemenska živina, katera se kupuje s podporami, ki jih daje kmetijsko ministerstvo, primeroma drago kupuje na Štajerskem, kajti kupuje se že premovana živina, katero je posestnik zavezan vsaj eno leto imeti za se, sicer pa, ako jo proda, vrniti dobljeno premijo. In premijo mora plačati seveda kupovalec, to je kmetijska družba. Zato velja plemenska goved na Štajerskem najmanje po 150 do 160 gld., kar je pa vender še ceneje, nego v Švici, kjer je živina po 300 do 400 gld. Po naročilu kmetijskega ministerstva izkliče se kupljena živina za polovico cene na dražbi, in seveda, kdor več ponudi, ta jo dobi. Da bi se bil storil kak sklep, naj se deli s subvencijskimi denarji nakupljena živina zastonj, to govorniku pač ni znano, sploh pa jo določilo minister-

stvo dražbo, in pri tem bode moralo ostati. G. Schrei izraža željo, naj bi se nakupovale le telice. Potem se odobri računski sklep in proračun.

Vrše se volitve. Gospod predsednik imenuje za skrutinatorja gospoda dr. K. Bleiweisa viteza Trste-niškega in Adolfa Muleja, župana v Logatcu.

Gospod notar Janko Krsnik predlaga, da se voli za predsednika z vzklikom dosedanji predsednik gospod grof Thurn. Predlog se sprejme z živahnim odobravanjem.

Gospod deželni odbornik dr. Vošnjak predlaga, da se voli za podpredsednika z vzklikom dosedanji gospod podpredsednik Jos. Fr. Seunig, ki je član glavnega odbora uže 25 let. Sprejme se z živahnim odobravanjem.

Od 85 oddanih glasov ob volitvi odbornikov dobili so:

g. W. Goll	85 glasov
„ Jos. Lenarčič	85 „
„ dr. J. Poklukar	84 „
„ Fr. Witschl	84 „
„ Jos. Dekleva	82 „
„ Oton Detelja	79 „
„ L. Robič	47 „
„ dr. M. pl. Wurzbach	44 „

in so torej izvoljeni. Razen teh dobil je gospod Peruci 42 glasov, gospod Borštnik 41 glasov in nekaj drugih gospodov še posamezne glasove.

Za pregledovalca računov izvolita se po nasvetu g. Krsnika Karol Žagar in Josip Lavrenčič.

V imenu centralnega odbora poroča potem cesarski svetnik g. Murnik o prenapredbi društvenih pravil. Ta sklep storil je lansko leto občni zbor, ali samo v tem zmislu, naj se pravila prenarede v onih oddelkih, ki se tičejo pravic in dolžnosti udov, področja podružnic in notranje družbene uredbe. Ko je centralni odbor o tem razpravljaj in so bile dotične premembe nasvetovane, pokazala pa se je potreba, da se premene pravila času in sedanjim okoliščinam primerno, torej v večini paragrafov, za kar pa centralni odbor ni imel od občnega zbora pooblastila. Zato se je v centralnem odboru sklenilo, nasvetovati občnemu zboru, naj pooblasti centralni odbor, da predloži prihodnjemu občnemu zboru sedanjim razmeram primerno prenapredjena pravila v obravnavo in sklepanje. Gospode Zelen in Borštnik želita, naj bi se prenapredjena pravila priobčila poprej v „Kmetovalci“. Cesarski svetnik g. Murnik odgovarja, da je že v zmislu §. 37. dosedanjih pravil treba pri občnem zboru skleneno prenapredbo pravil vsaj 14 dni pred novim občnim zborom objaviti, kar se bode seveda i drugo leto zgodilo.

Predsednik grof Thurn izjavlja, da se bode želji gospodov ne le ustreglo po pravilih, nego da se bodo podružnicam in posamičnim udom prenapredjena pravila doposlala tudi šest tednov in dva meseca prej. Želeti je le, da bi se pravila dobro obravnavala in potem stavili pravi nasveti. Govornik (grof Thurn) je izdelal načrt novih pravil, a ne ve, je li pravo zadel. Mogoče je, da je tu in tam kake dobra misel, ali treba je, da

se zdaj, ko se imajo pravila spremeniti skoz in skoz, da se vse dobro premisli in pretrese, in da posebno podružnice v večjih sejah pravila natanko obravnavajo in potem centralnemu odboru stavijo svoje nasvete.

Potem se sprejme nasvet centralnega odbora oglasno.

Društveni tajnik g. Pirc potem nasvetuje v imenu centralnega odbora nekatera odlikovanja. Na Kranjskem nedostaje nam faktorja, ki bi po vzglednem kmetovanju najbolj deloval za povzdigo in napredek raznih strok kmetijstva, to je veleposestva, ki bi kakor na Češkem svoja posestva vzgledno obdelavalo. Faktor pa, ki mnogo v Kranjski v tej reči vpliva, so šolski vrti in o tej zadevi morejo jako mnogo storiti učitelji se ve da le, ako nahajajo pri občini, pri županu za to potrebne podpore. V tej zadevi se zadnji čas s šolskimi vrti res odlikujeta, ponašati se smeta Logatec in Gorje in za to gre zasluga gg. učiteljema Vojtehu Ribnikarju in Janku Žirovniku in županoma gg. Adolfu Muleju in Jakobu Žumru. Tem štirim gospodom naj prizna občni zbor pohvalne diplome.

Tajnik g. Pirc poroča v imenu centralnega odbora o raznih predlogih podružnic.

Podružnica Logaška predlaga, naj bi se kmetijska družba potegovala na merodajnem mestu, da bi dobivali kmetovalci iz osrednje c. kr. gozdne drevesnice sadike zastonj. Predlog utemeljuje zastopnik podružnice g. učitelj Ribnikar jako jedrnat, na kar predlog soglasno obvelja.

Deželni predsednik baron Winkler izjavlja nato, da se le s kmetijskega ministerstva dovoljenjem smejo brezplačno oddajati sadike iz osrednje gozdne drevesnice, da se pa bode potrudil, da ministerstvo tej prošnji kolikor mogoče ustreže. Podružnica Logaška (zastopnik g. Ribnikar) predlaga, da bi se pri premovanju govedi ozirali tudi na Logatec, dosedanji kraji, kjer se je živina premovala, da so preodaljeni, torej naj bi se uvrstila Postojina z Logatcem.

Tajnik Pirc opomni, da je ta predlog že razpravljal centralni odbor in sklenil predlagati, da se za premovanje živine v prihodnje ozira tudi na Logatec, in to že prihodnje leto. Logaške podružnice predlog se potem vzprejme.

Podružnica Logaška predlaga, naj bi društveno glasilo „Kmetovalec“ izhajalo vsako soboto, ter naj glavni odbor prosi to svrhu deželne in državne pomoči.

Učitelj g. Ribnikar utemeljuje ta predlog najgorkeje. Kmetskemu ljudstvu treba je berila, njemu koristnega, da se odtegne od pijančevanja in igre. V tej zadevi bi strokovnjaški list, dohajajoč vsako nedeljo, storil jako mnogo; razširil bi se tudi lahko, ko bi kmetijsko ministerstvo in deželni zbor dala nekaj podpore, kajti list bi se potem lahko ceneje dajal naročnikom.

Tajnik Pirc opomni, da je tudi centralni odbor tega mnenja, da bi ngajalo večkratno izhajanje društvenega glasila, a žal, za to primanjkuje novcev. Eden goldinar obdrži si podružnica, za drugi goldinar je pa treba dajati list. Gledal in delal pa bode centralni

odbor, da tudi glasilo kranjske kmetijske družbe dobi podpore od kmetijskega ministerstva, kakor je dobivajo drugi slovenski in italijanski listi. Potem se predlog vzprejme.

Tajnik Pirc poroča o predlogu podružnice Metliške, ki želi, da si jej pošlje bika muricodolske pasme, ino nasvetu podružnice Rateške, katera želi, da se tudi Rateškemu okraju pomaga glede živinoreje. Zadnja želi, ali naj se da po edinim pokrajinam plemenski bik ali pa posameznim posestnikom, katere določi podružnica vzajemno z občino. O teh predlogih poroča centralnega odbora ud g. Povše v jako obširnem in strokovnem govoru, ter naposled nasvetuje, naj se kmetijske družbe občni zbor izreče, da kranjska kmetijska družba ne sme deliti bikov po edinim pokrajinam, in sicer zaradi tega ne, ker je kmetijsko ministerstvo odredilo, da se s subvencijo nakupljeni biki stavijo na prodaj za pol kupne cene. Kar se tiče v obče predloga in prošnje podružnice Metliške, nasvetuje, da občni zbor sklene, naj se naprosi deželni odbor, da predloži v prihodnjem letošnjem zborovanju deželnega zbora prenaprejeno postavo o ravnanji z junci za pleme.

Deželni predsednik baron Winkler omenja, da je deželni zbor postavo zaradi licenciranja bikov že edenkrat prenapredil v dveh paragrafih, potem pa leta 1884. sklenil resolucijo, naj bi vlada sploh predložila postavo za povzdigo živinoreje na Kranjskem, postavo enako, kakeršno velja v sosednih deželah. Deželna vlada izdelala je tak načrt že leta 1884, in tudi kmetijsko ministerstvo jo je v glavnih potezah popolnoma odobrilo, le v tem ne, kdo da ima zvrševati novo postavo, da ne ostane neizpeljana in mrtva, kakor žal, mnogo koristnih in potrebnih postav.

Leta 1879. sklenila se je postava za licenciranje plemenskih bikov, a ostala je le na papirji. Novi postavní načrt, katerega je sestavila deželna vlada kranjska, obsega vse, kar utegne pospeševati živinorejo na Kranjskem, a mrtva ostala bi i ta postava, ako jej nedostaje izvršiteljev, in to so velike, glavne občine na Kranjskem, katerih sedaj ni, ki se pa utegnejo ustanoviti po novi občinski postavi; potem se bode moglo storiti mnogo za povzdigo živinoreje, ne samo, kar se tiče plemenskih bikov, tudi v drugih zadevah, da se le ena omenja iz obširne postave, to je mlekarstvo i. t. d. Sploh pa je zavisen prospeh le od tega, kdo bode postavna določila izpeljal. Poročevalec g. vodja Povše radostno pozdravlja izjavo zastopnika c. kr. vlade, da je taka postava že prirejena, in izreka željo, da bi postavo že v prihodnjem zborovanju deželni zbor kranjski sklenil. Zato naj bi se centralnemu odboru naročilo, da naprosi deželni odbor, naj premeni postavo o licenciranji bikov vsaj v dveh paragrafih, ali pa naj predloži za živinoreje še koristnejšo, popolnoma novo postavo.

Predlog se vzprejme.

Podružnica Metliška predlaga, naj se popraša deželna vlada, kako misli postopati proti vednemu izseljevanju krepkih delavnih moči, posebno onih, ki še neso zadostile vojaški dolžnosti. Delavcev vedno bol

primanjkuje in ako pojde tako dalje, bode še huje, ker že sedaj se dobi za dobro plačo in izvrstno hrano le težko delavcev. Poročevalec tajnik Pirc poroča, da bode centralni odbor v tem zmislu napravil ulogo na vlado. Zbor pritrdi.

Tajnik Pirc poroča o predlogu podružnice Metliške: naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se osnujejo po Dolenjskem vinarske zadruga, ki naj bi pomagale, da se dobro dolenjsko vino laže, bolje in hitreje v denar spravi. Poročevalec pravi, da je ta predlog jako utemeljen. Vinščaki imajo škodo od trtne uši, katera se žalibog vedno bolj širi, tlačijo jih pa tudi po ogromnih vremenskih nezgodah nabrani dolgovi. Lani bilo je veliko vina in dobrega, a ni več gorenjskih tovarnikov, da bi ga kupovali, kupujejo rajši vino, ki je raslo na Zagrebškem tlaku. Mali krčmarji, zavisni od vinskih trgovcev, kupijo vina le kak polovnjak, in še to na upanje, toraj morajo jemati, kar se jim dáje. Tako se ponarejeno vino drago prodaja, dobrega naravnega vina pa vinščaki prodati ne morejo. Ostaje jim v kleti, vinščak hodi ga pokušat, in suši se od dne do dne. Potem treba kupovati turščice za živež, denarja ni, tedaj pa pade vinščak v oderuške roke namoštnikov. Zategadelj naj bi v zvezi s centralnim odborom podružnice delovale z vso silo, da se ustanove vinarske zadruga.

Dekan dr. Sterbenec pravi, da je trta pri njegovim rojakom lani prav dobro rodila, a prodati vina ne morejo. Vino kupujejo vinski trgovci pri znanem Sternu v Zagrebu.

Vodja Povše naglašá, da vinarska zadruga v Štanjelu na Krasu prav izvrstno deluje; na prošnjo c. kr. kmetijske družbe goriške jej je kmetijsko ministerstvo dovolilo tudi izdatno podporo, kar se bode tudi za Kranjsko zgodilo.

Predlog Metliške podružnice se potem vzprejme.

Podružnica Metliška konečno predlaga, kmetijska družba naj daje ljudskim šolam na Kranjskem čepičev onih jabolčnih vrst, katere priporoča v društvenem listu „Kmetovalec“ kot dobre za razširjanje. Tajnik Pirc pravi, da je centralni odbor sklenil, da se bode tej želji po možnosti ustrezalo. Podružnica Postojinska nasvetuje, naj se prosi c. k. ministerstvo, da bode premovanje konj za okraje Postojina, Ilirska Bistrica in Vipava v Postojini. Poročevalec Pirc nasvetuje, naj se prošnja s priporočilom odstopi konjerejskemu odseku, kateri ima v tej zadevi staviti nasvete c. k. kmetijskemu ministerstvu. (Vzprejme se.)

Podružnica Postojinska predlaga, naj se priredi zopet letos prodaja plemenske govedi v Postojini, in sicer naj se nakupi več junic, nego bikov. Poročevalec Pirc opomni, da se krajci vrste, letos je na vrsti Ljubljana, potem pride kraj, ki se ima še določiti, na Dolenjskem, in za njim pride Postojina.

Podružnica Ribniška predlaga, naj občni zbor sklene, da se podpore prosi države in deželnega zbora, s katero naj se priredi živinsko premovanje v Ribnici. Poročevalec Pirc opomni, da kmetijsko ministerstvo dovoljuje podpore le za velike regionalne

razstave, katere morajo obsezati več okrajev. Ker so pa nekateri okraji jako oddaljeni, in bi se živinorejci ne mogli udeleževati, prosil je centralni odbor že podpore, da se letos priredi živinska razstava v Bohinji. Za drugo leto prosil bode pri deželnem zboru, da se priredi v Ribnici živinska razstava za ta okraj in za kočevski. Predlog se potem vzprejme.

Podružnica Vipavska nasvetuje: Kmetijska družba naj dela na to, da dobijo živinorejci po znižani ceni toliko soli, kolikor je potrebuje posamezni živinorejec za živino svojo. Zastopnik podružnice Vipavske, g. Bajc, utemeljuje ta predlog obširno in jako stvarno.

Tajnik Pirc opomni, da so sicer o tej zadevi jako velike zavire, a on podpira predlog, češ, kdor trka temu se odpre. Vipavske podružnice predlog se vzprejme.

Vipavska podružnica nasvetuje nadalje, naj c. k. kmetijska družba po c. kr. deželnem šolskem svetu deluje na to, da bi učitelji marljiveje delovali po šolskih vrtih, da bi ondi mogli dobivati posestniki cepičev zlahtnih dreves in ključev zlahtnih trt, da šolski vrta ne bodo samo zelniki in njive za turščico in krompir, kakor v okrajih vipavskem. Poročevalec slika šolske vrte z malimi izjemami res jako žalostne.

Učitelj g. Ribnikar pravi, da se na Ljubljanski pripravnici praktično o sadjarstvu ničesar ni naučil, kajti učitelj dotičnega predmeta poučuje le teoretično. Še le l. 1876, pri praktičnih predavanjih na deželni šoli na Slapu pridobil si je potrebno znanje. Učitelji bi gotovo radi izpolnjevali svojo dolžnost tudi v sadjarstvu, a če se v Ljubljanskem učiteljišči ničesar naučiti ne morejo, jim je to nemogoče. Ovirajo pa napravo šolskih vrtov tudi krajni šolski sveti in tudi nekateri okrajni šolski nadzorniki. Tako je njega (govornika) zaradi šolskega vrta, za katerega se mnogo trudi, počastil nadzornik z naslovom: „Schwindler!“ Govornik nasvetuje, naj se kmetijsko ministerstvo naprosi, da na vadnici nastavi tacega učitelja, da se bodo pripravniki učili sadjarstva tudi praktično. (Dobro! Dobro!)

Škofov kaplan g. Šiška misli, da bode kmetijsko ministerstvo kmalu odpomoglo, da pride nov učitelj kmetijstva na vadnico, a tajnik g. Pirc poroča o odloku kmetijskega ministerstva na prošnjo raznih korporacij, v katerem se glasi, da ministerstvo pač na vadnici odločno zahteva praktičnega pouka v sadjarstvu, a novega učitelja ne bode.

Učitelj g. Ribnikar pripomni, da ako ostanejo sedanje razmere na c. kr. vadnici v Ljubljani, bode še dolgo čakati, predno se bodo učiteljski pripravniki praktično o kmetijstvu, posebno pa o sadjarstvu kaj naučili.

Potem so vzprejme soglasno predlog podružnice z dostavkom g. Ribnikar-ja.

Podružnica Vipavska nadalje nasvetuje, naj se včasi izredna živinska razstava dovoli za Vipavo; kajti Postojina je preveč oddaljena od Vipave da imajo vsled tega Vipavci prevelike stroške, in skoro da nikakoršnega zanimanja.

Tajnik Pirc opomni, da je Vipava od mesta živalske razstave res oddaljena, ali treba bode, kakor za Ribnico, isto tako za Vipavo izprositi zato od deželne zbornice podpore, kajti država za take krajne razstave podpore ne daje.

G. Bajc podpira predlog Vipavske podružnice, g. Zelen pa nasvetuje, naj bi se razstava napravila na Razdrtem.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da ne ugovarja nikakor nasvetom, a opomni mu je, da se bode vsem tem željam ustreglo, ko bode po vladi izdelani, že prej omenjeni postavní načrt pravoveljaven. Potem prečita deželni predsednik dotične določbe postavnega načrta, na kar se predlog Vipavske podružnice vzprejme, predlog g. Zelena pa odkloni.

Podružnica Vipavska predlaga nadalje, naj kmetijska družba deluje na to, da se kak učenec pošlje iz Vipavskega okraja v obrtno šolo, da se nauči pletarstva ter da potem pletarstvo uvede v Vipavi. Gosp. Bajc predlog gorško podpira.

Cesarski svetnik g. Murnik opomni, da se je centralni odbor s to prošnjo pečal, a uvažal, da se ima po dopisih ministerstva do raznih oblastev v Ljubljani kmalu ustanoviti obrtna šola za pletarstvo in tudi za druge obrtne stroke v Ljubljani. Tedaj se bode po podpori deželni lahko ustreglo prošnji Vipavske podružnice. Predlog Vipavske podružnice se potem vzprejme.

Vipavska podružnica konečno nasvetuje, da se postava o zadevi hroščev razširi tudi na „trtjone“ (rhinitis betuleti; Rebenstecher), kakor je to v Dalmaciji.

Gosp. Bajc naglašá, da bi bilo to jako važno, kajti ta mrčes dela vinogradnikom mnogo škode.

Tajnik g. Pirc pravi, da je vsa postava o zatiranju hroščev le na papirji, ker se ne zvršuje.

Gosp. Bajc opomni, da je to res žalostna istina, a še žalostneje je to, da se ne izpeljava postava za varstvo ptičev, kateri so skoro izginili, bili pa največji pokončevalci škodljivih mrčesov. Kar ptičev ne uničijo hude zime, polove jih po Goriškem, koder celo senici ne prizanašajo.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da se je kot bivši okrajni glavar Tolminski jako trudil, da bi župane pripravil do tega, da bi gledali na zvrševanje postave, a zaman, in tudi sedanji župani ne bodo mnogo storili.

Gosp. Lenaršič obžaluje, da tudi državni organi ne izpolnjujejo svoje dolžnosti, kajti po sadnem drevju ob državnih cestah je polno goseničnih gnezd. Predlog Vipavske podružnice se vzprejme.

Vodja g. Povše stavi in utemeljuje samostalni predlog, naj se centralnemu odboru naroči, da ustanovi za prodajo sadja posredovališče, kakeršno za sadje in hmelj na Štajerskem že jako uspešno deluje.

Gosp. Borštnik pravi, da pritrdi vsakemu predlogu, ki ima pospeševati sadjarstvo, a dokler bode zajec gospodar sadnega drevja, kakor doslej, pomagali ne bodo ni šolski vrti niti občinske drevesnice itd., in

sploh vse drugo nič. Pri glasovanju vzprejme se predlog gosp. vodje Povšeta soglasno.

S tem bil je dnevni red končan in gosp. deželni predsednik baron Winkler izjavi, da ga jako veseli skupna podoba današnjega zbornice slavno znane kmetijske družbe. Nikdar še, odkar on prisostvuje kmetijske družbe obravnavam, niso se člani v tolikem številu zbrali in nikdar še ni bilo toliko koristnih in važnih nasvetov. Kakor se mu vidi, prišel je čisto nov duh delavnosti v družbo, kateri naj bi postal stalen, kajti prospeh kmetijstva je tudi prospeh in blagor dežele. (Dobro! Dobro!)

Predsednik grof Thurn se zahvaljuje društvenikom, da so v tolikem številu došli, izraža svoje veselje, da so podružnice začele delovati. Mnogo dela pa jih še čaka, a govornik upa, da bodo vztrajale. Posebno zahvalo izreka vladnemu zastopniku baronu Winklerju za izvrstne nasvete. (Dobro! Dobro!) Koncem govora pravi, da se kmetovalec vsegdar z radostnim in s hvaležnim srcem spominja presvetlega cesarja, kateri je bil in ostane največji zaščitnik kmetijstva. Zato mu zakliče trikrat: Živio Fran Josip I.! Slava mu! (Zbornice vzklikne naudušeno trikrat živio in slava.)

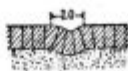
Notranja uprava konjskim hlevom.

Tla posameznih staj naj bodo narejena ali iz trdo žgane opeke (postavljene po koncu) ali pa iz lesa. Tla iz količev lesenih, namočenih v katranu (teru) ter po loženih v asfalt, so zelo dobra, ko bi ne bila tako draga. Tla iz trdih ali macesnovih plohov priporočajo, morajo pa imeti raze (špranje), skozi katere se odteka gnojnica v votli prostor pod njimi. Ta prostor mora imeti neprodorna tla. Lesena tla naj se večkrat namažejo s katranom ter naj bodo sploh snažna. Kadar se pa plohi napije gnojnice, nadomesti naj se z drugim. S takimi tlemi prihrani se nastila, vzdrževati jih pa v dobrem stanu je drago. Ako se konjem malo nastilja, morajo biti tla gladka, ker ob grčah se konj lahko do škode oguli.

Gledé tál, ki so narejena iz opeke, postavljene po koncu, paziti je posebno, kakšna je opeka. Ako opeka ni dovolj gosta in dosti močno žgana, razdrobi se kmalu in se nasrka gnojnice. Z gnojnico napojena opeka dela škodljiv zrak v hlevu.

Tla iz teptane ilovice se kmalu pokvarijo in le tedaj trajajo dlje časa, ako se s peskom posujejo 10 do 12 % na debelo.

Stajna tla naj le toliko visijo, da se gotovo odteče gnojnica, t. j. za celo dolgost staje zadostuje kake 3 do 5 centimetrov.

Pod. 1.

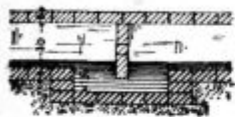
Pod. 2.

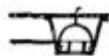
Pod. 3.

Za odtakanje gnojnice služijo jarki, ki so za stajami. Odprti jarki (glej pod. 1.) so posebno tedaj dobri,

ako je dosti vode za splakovanje na razpolaganje, drugače so boljši zaprti jarki (glej pod. 2.). Vsegdar naj se pa krovni plohi, ki naj bodo spodaj namazani s katranom, dajo lahko odzdigati. Iz teh jarkov naj se gnojnica staka v zbiralne jarke, ki so večji (glej pod 3.), in od tam v neprodorne gnojnične jame. Tam, kjer stopa jarek iz hleva na plano, ali predno se končuje pred gnojnično jamo, naj ima zatvornico (glej pod 4. in 5.). Zatvornica brani prepihu in smradu, ki se dela v gnojnični jami, v hlev. Bogati posestniki delajo jarke tudi iz železa (glej pod. 6.).

Pod 4.

Pod 5.

Pod 6.

Strop konjskim hlevom je najboljši obokan. Obok postavi se ali na pase ali pa manjšim hlevom na železnične šine. V velikih hlevih rabijo se železne traverze. Da ni treba vzeti premočnih in zato dragih traverz, podpro se s kamenitimi ali železnimi stebri.

Vrata konjskih hlevov naj se dobro zapirajo in se vedno venkaj odpirajo. Proč molečih kljuk naj ne imajo, in ključalnice naj bodo vdelane v les (glej pod. 7.). Priporočati je vrata, katerih zgornja polovica se daje zase odpirati. Ob hudi vročini taka vrata dobro služijo za prezračevanje. Vrata naj bodo dosti visoka in široka, pragi naj pa ne bodo nad 6 do 10 centimetrov visoki, da se konji ne zadevajo in tako poškodujejo. Za shrambe vozovom, ki imajo velika vrata, boljša so taka vrata, ki se ne odpirajo kakor navadna, ampak ki se tje in sem po kolesih pomikajo. Podoba 8. kaže vrata na kolesih in šinah. Takih vrat ne more kvariti veter.

Pod 7.

Pod 8.

V konjskih hlevih bodi v obče toliko svetlobe, kolikor je mora biti v stanovanjih. Okna naj bodo tako narejena, da svetloba ne pada naravnost konju v oči, torej ne smejo biti okna vstric konjevi glavi in ne preveč pri tleh. Tudi zarad prepaha je dati oknom pravo mesto. Slepe (obrušene) šipe so za konjske hleve posebno dobre. Tudi bolj temno barvane stene so za zdravje konjevih oči boljše kot pa prav živo pobeljene.

Zarad potrebnega prezračevanja priporočajo se okna z lesenim ali še bolje z železnim okvirom (glej pod. 9. in 10.), kateri se suče okoli vodoravne osi. Tako okno da se po potrebi bolj ali manj odpreti.

Za prezračevanje služijo odprtine, ki se zapirajo s preprostimi vratci ali pa s prezračevalnimi rozetami

(glej pod. 11.). Te odprtine odvajajo zrak naravnost na plano (glej pod. V. priloženega načrta*) ali pa skozi streho po prezračevalnih ceveh (glej pod. VI.)*

Pod 9.

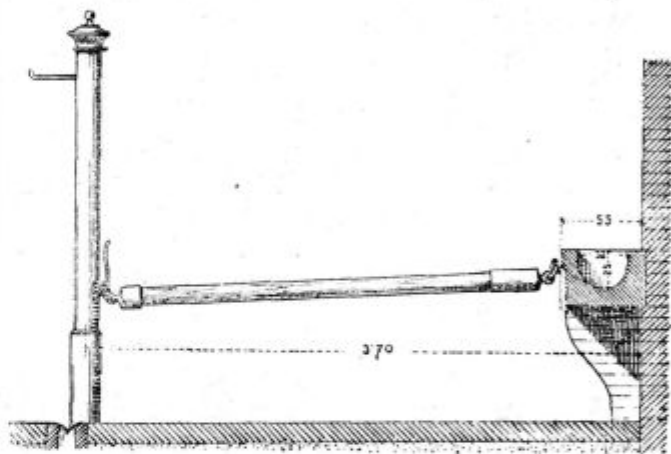

Pod 10.

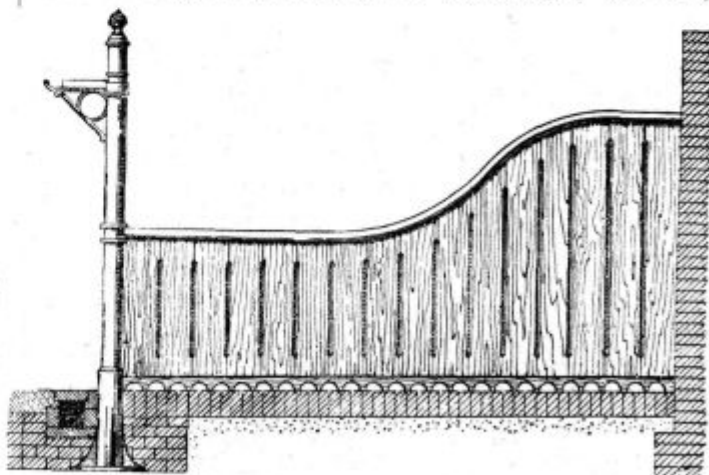
Pod 11.

Bodi si prezračevanje tako ali tako, vsegdar naj se dobro vrši prezračevanje, vendar naj pa nastali prepah ne nadleguje konj. Prezračevalne naprave naj bodo ob enem tako urejene, da izpuhtela voda ne zmrzuje po zimski v njih, pa da tudi v hlev ne kapa na konje.

Pod 12.

Predali staj narede se ali trdni ali pa premični. Najnavadnejša oddelitev je s premičnim drogom, ki visi ob stajnem stebru in ob jasliah (glej pod. 12.).

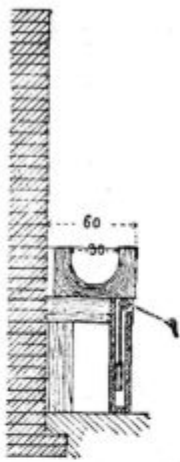
Pod 13.

Premične stene, ki ločijo posamezne staje, dajo se tudi na strop obešati z verigami (glej pod. V.)* Take stene, pa nepremične, narediti je, kakor kaže pod. 13.

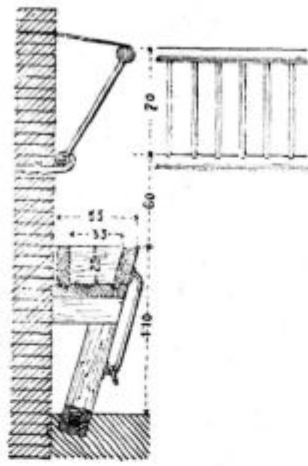
Vsa mesta na lesenih drogih, stenah, jasliah itd.,

*) V 10. številki „Kmetovalca“.

kamor more konj seči z gobcem, obijejo naj se s ploščevino, da jih ne more konj oglodati. Stajni stebri so iz litega železa, iz macesnovega ali pa iz hrastovega lesa. Debeli naj bodo ti stebri 12 do 20 cm in 2 m visoki. Spodnji konec lesenih stebrov naj bude dobro impregnovan. Steber mora biti trdno in nepre-

Pod. 14.

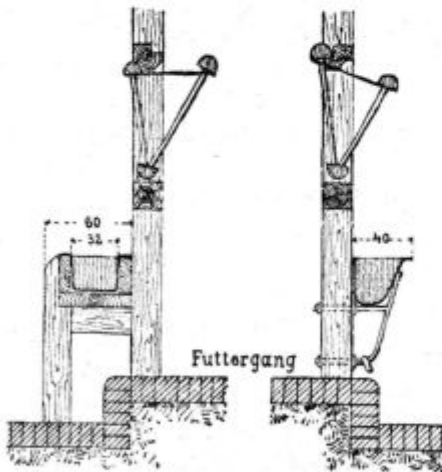

Pod. 15.

mikljivo v tla pritrjen. Notranja stran stebra naj ima v gorenji tretjini pritrjen železen obroček.

V podobah 12. in 13. videti je kline, na ktere se obeša konjska oprava.

Jasli narede se iz lesa in obijejo s ploščevino ali se napravijo iz izsekanega kamenja, iz litega železa ali iz cementa. Lesene so najslabše, ker se pri njih

Pod. 16.

Pod. 17.

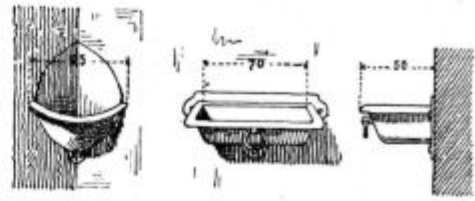
konj navadi glodanja in ker se hitro razkroji krma, ki je v njih ostala.

Pri vsake vrste jaslih je gledati na to, da je sprednja stran t. j. ona, ki je obrnena h konju, toliko debela, da je konj ne more z gobcem prijati. Debela naj bude torej 16 do 18 cm .

Zgornji rob jasli sme biti od tal 90. največ 110 cm visoko. Visoke jasli slabo vplivajo na konja. Notranje svetlobe jaslim bodi 30 do 40 cm , globokosti pa 25 do 28 cm .

Svisli narede naj se lesene, v podobi lestve in pritrjene ob steni (glej pod. 15.), ali premične, če se

izjemoma naredi hodnik za krmljenje (glej pod. 16. in 17.). Premične svisli se denejo, kadar se deva seno vanje, v lego, kakeršno kaže pod. 16., potem se pa denejo v lego, ki jo je razvideti iz podobe 17. Svisli narede se tudi lahko v obliki koša (glej pod. 21., 22., 23. in 24.). V novejšem času ne delajo več svisli nad glavo ko-

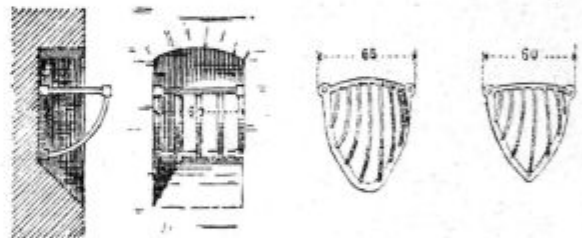
Pod. 18.

Pod. 19.

Pod. 20.

njevo, ampak zraven jasli. Pravijo, da je to za konja bolj naravno in da braui senenemu prahu, da ne pada konju v grivo in oči. Svisli, t. j. njih spodnji konec bodi največ 20 do 30 cm nad jaslimi.

Priprava za privezovanje konj obstoji iz enega ali dveh železnih obročkov ali iz železnega obročka, ki se premiče po železnem klinu (glej pod 15. in 17.), včasih pa tudi iz uteži, ki visi v cevi (glej pod 14.). Taka utež pa ne sme biti pretežka.

Pod. 21.

Pod. 22.

Pod. 23.

Pod. 24.

Privezovanje na železen obroček, ki se premiče po železnem klinu, je manj priporočati, ker konj lahko stopi v vrv ali jermen ter se poškoduje. Na steno, kake 40 do 45 cm nad jaslimi, pribije se tudi obroček, na katerega privežeš konja, kadar ga snažiš, da ti tako visoko in na kratko privezan mirno stoji.

Omenjati nam je še, da se stene ne smejo namažati z oljnato barvo, ker taka barva naredi stene neprodorne zraku.

Gledé vodnjakov je omenjati, naj bodo globoki in ne blizu gnojišča, ker zdrava pitna voda je neogibno potrebna konjem.

Kako je sejati seme gozdnega drevja?

Če si hoče gospodar le zase odrediti čvrstih gozdnih sadik, naj odloči v ta namen na svojem vrtu ali blizu svoje hiše majhen prostor, kateri naj bo dolg 2 m in ravno toliko širok (kar je 4 m^2 ali pa največ 4 m dolg in 2 m širok).

Zemlja na tem odločenem prostoru naj se do dobrega prekoplje in trava s korenima izruje. Ves prostor naj se na to razdeli tako, da se naredé topa

počez, to je po širokosti, po tri čevlje vsaksebi; tako se naredita 2 lehici, ali pa, če je prostor 4^m/ dolg, 4 lehice, do katerih je lahko priti od obeh strani, kar je tudi potrebno o pletvi, da se lehice in sadike ne pohodijo.

Ko so lehice po 1^m/ široke narejene, skopljejo naj se po lehicah in sicer po dolgem žlebički ali razori; žlebički naj bodo po palec globoki in ravno toliko, to je po palec, široki, vsaksebi pa naj bodo po štiri palce; v te žlebičke naj se seme drevesno vseje, in sicer bolj redko, če je seme veliko, bolj gosto pa, če je seme manjše. Tako posejano seme naj se z roko, pa rahlo pokrije z zemljo.

Sme se sicer seme posejati tudi po vsi lehici vprek, brez žlebičkov, ali ta setev je slabejša od setve z žlebički, ker se pri pletvi trave in plevela tudi nežne sadike s plevelom vred izrujejo iz zemlje, kar pa se ne zgodi tako lahko, če sadike v lepi vrsti rastejo iz žlebičkov.

Borovo in smrekovo seme ozeleni že v šestih tednih, in kakor hitro prilezejo sadike iz tal, že se razločajo od drugih zelišč po svojem listju. Mlade sadike treba pridno in večkrat opletiti, tudi zalivati se jim mora, če je suša velika.

Zemlja, v katero se poseje, drevesno seme pokrije naj se z brezovimi ali drugimi vejami tako, da se veje ne tišče tal, da more pod njimi seme zeleneti; dobro je pokrivati zato, da ptički, semena išoč, ne razkopljejo zemlje.

Tako napravljeno ogradico na vrtu za gozdne sadike imenujemo drevesnico ali sadišče (Pflanz- oder Saatschule), in napravlja se le spomladi.

Če sadike pregosto poženejo iz tal, treba jih je drugo leto prebrati, da postanejo bolj redke; tako hitreje in čvrsteje rastejo. Te izrovane sadike naj pa se posade v drugo zemljo, in sicer tako, da jih je po več skupaj; tretje leto bodo močne že za presad v gozd.

Še bolje pa je narediti sadišče kar v gozdu na kaki planjavi; in to zato, ker se sadike poprej privadijo zemlji, v kateri bodo presajene rasle, in pa zraka; tudi se veliko raje primejo, kedar se presajajo. Presajati pa se morajo vselej.

Na sadišču, ki meri 4^m/², vzraste sadik toliko, da se more ž njimi obsaditi planjava do cele orali (joha) velika.

Sadišče za hraste mora imeti bolj globoko in rahlo zemljo.

Hojevega semena in bukovega ne kaže sejati na sadišča, ker sadike hojeve in bukove ni mogoče s pridom presajati na planjave; to drevje se le zaredi pod starim drevjem.

Sadišča so silno potrebna pri večih gozdih in tudi pri malih, in še celó pri tacih, v katerih so že vse planjave dobro obsejane ali zasajene; kajti vsako leto pogine tu in tam kaka sadika, katero je treba nadomestiti z drugo. Saj še celo pri zelnikih se morajo zelne sadike nadomeščati z drugimi, ker se nikdar ne primejo vse o prvem posajene, ampak vselej nekatere poginejo.

Če se hočejo sadike drugo ali tretjo spomlad presajati v gozd s sadišča, katero je bilo na vrtu ali daleč od gozda, naj se sadike v večih šopkih izrujejo iz zemlje, da se jih bo več prsti držalo, položé naj se nato varno v kak košek, da solnce ne pride do korenin in jih ne posuši, in potem naj se posade na mesto, na katerem imajo rasti. Sadé naj se bolj gosto, da bodo lepo ravna na kvišku rasle. Na redko posajene sadike rastejo le v veje in ostanejo nizke.

Dobro je tudi, da se drevje, katero rado skupaj raste, pri presajanju nameša, postavimo, hoja in bukev, bor in smreka, bor in hrast, bukev in brst, smreka in macesen, bor in macesen. Dobro je tudi namešati drevje tako, da pride k drevju, katero je počasne rasti, tako drevje, ki raste prav naglo. Drevje nagle rasti služi v to, da onemu dela senco in mu je v zatišje, potem pa se poseka, ko ono ne potrebuje več sence in zatišja. Na priliko, k smreki, posajeni v peščena tla, dobro je pridejati bor; in bor se, ko zraste kacih 6 ali več čevljev visok, poseka, smreka pa se pusti.

Listnato drevje, to je, bukev, brest, jesen, javor, hrast itd., mora že dobro odraslo biti, ko se presaja; ne škoduje, če se mu pri presajanju korenike in veje nekoliko prirežejo. Če se listnata drevesca presadijo na planjavo, mora se jim dati kolec, k kateremu se privežejo, da drevesca veter ne omaja in da tako drevesce ne pogije.

Gospodarske novice.

* Umrl je 9. t. m. gospod Leopold Dekleva, posestnik v Bujah pri Košani. Pokojnik, ki je bil preko dvajset let ud c. kr. kmetijske družbe, bil je vzoren kmetovalec, zlasti vnet sadjar. Kmetijska družba odlikovala ga je večkrat za njegovo napredno delovanje, in v priznanjesvojih zaslug v občé bil je odlikovan s srebrnim križcem za zasluge.

* Plemensko goved muricedolske pasme, nakupljeno z državno podporo, kupili so na javni dražbi 26. maja v Ljubljani naslednji gospodarji: Andrej Petelin v Kamenjah, Vincenc Ogorelec v Škofljici, Janez Lackner v Mozelju, Bernard Kovačič v Sodražici, Anton Zajec v Potoku, Janez Adamič na Blatu, Jos. Fr. Seunig na Bokalcu, Franjo Grdadovnik v Legatcu, Tomaž Tolazzi v Logatcu. Enega bika kupila je tudi podružnica senožeška.

* „Land- und Forstwirtschaftliche Unterrichts-Zeitung“ se zove list, katerega je začelo letos izdovati c. kr. kmetijsko ministerstvo. List bode izšel vsako leto po štirikrat v nedoločenih obdobjih ter stoji 4 gld. na leto. Vsebina listu bodo ministerstva uradne objave gledé kmetijskega pouka, članki o organizaciji kmetijskega pouka in sploh razprave gledé tega pouka. List, kojega prvo številko smo uže prejeli, urejuje Fr. vitez Zimmermayer, c. kr. ministerijalen koncipist.

* Odbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Štajer“ je imel 12. maja svojo sejo. Izmej več zanimivih posvetovanj in važnih sklepov

povzemamo iz zapisnika le nekatere točke, katere bi utegnile zanimati tudi občinstvo. Gosp. ravnatelj dr. Ipavic poroča mej drugim, da je društvu po slav. c. kr. okrajnem glavarstvu Celjskem od osrednjega odbora slav. c. kr. kmetijske družbe štajerske, kateri je prošnjo uložil na visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo, naj se namreč prepove prodajanje sadja na „mero“ in naj se prodajanje in kupovanje sadja vrši le po uteži (na vago), došel poziv, naj o tej reči iz skušenj izreče svoje mnenje. Društvo naše je na to odgovorilo, da se ne strinja z omenjeno prošnjo. Naj se sadje prodaje na mero, na število ali na vago, — da se ga le dosti speča; naj se sadjarstvu ne stavijo zapreke pri razpečavanji sadja, ker se ni še nič zgodilo za povzdigo sadjarstva. Naj nam na priliko prej priskrbé potovalnega učitelja za sadjarstvo, kateri bo zmožen slovenskega kmeta v domači slovenski besedi poučevati. — Gospod ravnatelj dalje poroča, da odborovega sklepa z dne 5. januarja t. l. — naj si društvo priskrbi svojega vrtnarja — ni mogel izvesti, ker so bili dotični ponudniki predragi razmeram našega društva. Pač pa je gosp. predsednik fanta iz tukajšnjega Podgrada, Jakoba Koželja, nagovoril, da je šel v sadjarsko šolo v Maribor, kateri bo potem tukaj opravljaj vrtnarsko službo — doma. Na priporočbo g. dr. Ipavca je tudi (menjeni Jakob Koželj od slavnega okrajnega zastopa v Celji v ta namen dobil štipendijo. O zasajanja, sadnega drevja predlaga g. ravnatelj: društvo naj se s prošnjo obrne do slav. dež. šolskega sveta, kateri naj bi predstojnikom šolskih vrtov priporočal, po šolskih vrtilih ne preveč plemen požalhtnjevati; razen onih lokalnih dobrih plemen naj bi se ona le vzgojevala plemena, ki se pri nas povsod dobro sponašajo in imajo za prodaj in dom najugodnejša svojstva. Mej poslednjimi našteva kaselsko in blenheimsko reneto, zimsko angleško zlato parmeno in štajerski mešancelj.

* **Kupčija s pšenico.** Iz Chicaga v Ameriki poročajo, da je neka zadruga nakupila 40 milijonov bushelov (1 bushel = 36·25 l) pšenice. Ta zadruga ima neki tudi uže v svoji lasti vso pšenico iz St. Louis, Toledo, San-Francisco in Novega Jorka ter skoraj gotovo polovico pšenice, kar je je v Liverpoolu. — To je vse nasledek rastočega kapitalizma, ki skuša s špekulacijami delati ceno uže vsem rečem. Umetnega podražanja pšenice je torej tudi pri nas nadejati se, ker so naše žitne cene zavisne od ameriških. Ako se pa ta špekulacija ne bode obnesla, no, potem bode pa skoraj gotovo učenila se pšenica.

* **Zanimivo za konjerejce.** Starega žebca „Buccaneer-ja“ so v kobilarni v Kisbérú na Ogerskem morali ustreliti. Vsled visoke starosti dobil je neozdravne bolezni. Žebcu Buccaneerju mora se pripisati največi del uspeha, ki ga je imela imenovana kobilarna. Tega konja kupil je leta 1865. polkovnik de Butts za avstrijsko vlado na Angleškem za 26.000 gl. Ko so se Buccaneerjeva žebeta na dirkah povsod toliko odlikovala, hoteli so ga Angleži za 200.000 gold. nazaj kupiti. Ves čas svojega bivanja v Kisbérú zaplodil je 500 žrebet, ki so deloma tudi uže za plemo

rabila, tako da ima Buccaneer gotovo nad 1000 potomcev. Najslavnejši Buccaneerjev sin je „Kisbér“, ki je za plemo postavljen v Napajedlu na Moravskem. Žebec „Kisbér“ je celó pri dirki za Derby-jevo darilo l. 1876. na Angleškem vse tekmece svoje prehitel. Buccaneer od zlahtnega žebca „Wild Dayreli“ in od neke Little Red Rover kobile, bil je vzrejen od lorda Dorchestera l. 1857., torej je bil letos 30 let star. Kot dvoleten konj udeležil se je šestih dirk, pri katerih je štirikrat zmagal. V poznejših treh letih je še štirinajstkrat enako srečno dirkal.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 45. Poučite me, kako se seje seme gozdnih dreves? (P. S. v G. pri L.)

Odgovor: Na to vprašanje odgovarjamo obširneje v članku, ki ga nahajate v današnjem listu.

Vprašanje 46. Prosim pouka, kako rabiti goltne cev? (Fr. L. na Bl. na Štajerskem.)

Odgovor: O porabi goltne cevi kakor sploh o zdravljenji napetice goveje in ovčje, priobčimo v prihodnjem listu daljši članek. Za današnjo številko ni bilo mogoče, ker še nismo dobili potrebnih naročenih podob.

Vprašanje 47. Pred dvema letoma dobil sem od kmetijske družbe pol mernika japonske ajde, katera se tod tako dobro obnaša, da jo hočejo imeti vsi kmetovalci. Ali jo kmetijska družba še prodaja, če ne, kje je je dobiti? (M. K. v Št. P.)

Odgovor: Japonske ajde kmetijska družba ne prodaja več, ker jo ima v ljubljanski okolici in na Gorenjskem i tako uže vsak kmetovalec. Na prodaj jo ima v Ljubljani g. Peter Lasnik. Morda jo ima na ponudbo kedo izmed naših naročnikov? Prosimo naznanila. Na Gorenjskem imenujejo japonsko ajdo tudi „veliko sivo ajdo“.

Vprašanje 48. Ali se v resnici noče pasti goved na pašnikih, kjer se ob enem ovce pasejo? Ali smejo braniti gospodarji, ki imajo pravico do skupne paše, pašnjo ovac? (J. Ž. v C.)

Odgovor: Ni res, da bi se goved ne hotela pasti z ovcami vred. Res je pa, da ovce tako do tal odgrizajo travo, da za goved nič ne ostaje. Poleg tega potepta tla velika čreda ovac, ker vedno skup tiščijo. Zarad posameznih ovac pa goved ne popusti pašnje. Pri umno urejenem pasenju dajo pašnik popasti govedi in potem ovcam in konjem. Goved popase zgornjo t. j. večjo travo, ovce in konji pa nizko travo.

S tožbo ne bodete ničesar opravili, ker bode sodnik razsodil na podlogi večletne navade vašega okraja.

Vprašanje 49. Mladike lansko leto okulovanega drevja našel sem letos okrog in okrog prejedene, strte in poparjene. Po dolgem iskanju in opazovanju našel sem na mladiki majhno, črno živalco s svetlimi krili in z dolgim rilcem, ko je ravno objedala. S čim ali kako je mogoče tega škodljivca odpraviti? (Fr. F. v Egiditunelu na Štajerskem.)

Odgovor: Opazovani škodljivec je neki brošček, ki ga imenujemo jabolčni rilčkar, latinski rhyndites bacchus. Le ako polovite ter pomorite hrošče, obvarovali se bode škoda. Loviti jih ni kaj težko. Odprt dežnik postavite narobe pod drevesce ter potresite nekoliko drevo. Hrošček pade v dežnik, kjer ga lahko ujamete. Meseca maja in junija morate to večkrat ponavljati.

Vprašanje 50. Kako ali s čim bi se dale odpraviti iz sten velike črne mravlje, ki so se šele pred kratkim vanje vgnezdile? (Fr. F. v E. na Štajerskem).

Odgovor: Prav dobro sredstvo, s katerim bi mravlje pregnali, ni znano. Svetujejo vse luknje zamazati in stene pobeliti z apnom, kateremu je primešano vode od kolokvintov. Tako vodo si naredite, ako kupite v lekarni kolokvintov ter jih kuhate na vodi. Priporočajo tudi nastaviti mravljam vado, t. j. kuhano kost, na kateri je še nekoliko mesa. Mravlje pridejo na meso, in kadar jih je dovolj, zažene se kost v krop, v katerem poginejo mravlje. Morda ve kedo izmed naročnikov lista kako dobro sredstvo proti mravljam v shrabah in sobah.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 11. junija: Hektoliter: pšenice 7 gld. 47 kr., rži 4 gld. 87 kr., ječmena 4 gld. 22 kr., ovska 2 gld. 92 kr., ajde 4 gld. 22 kr., prosa 4 gld. 71 kr., turšice 5 gld. 20 kr., leče 12 gld. — kr., graha 13 gld.

— kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 67 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 50 kr., 100 kilogr. slame 2 gld. 50 kr.

V Kranji 13. junija: Hektoliter: pšenice 6 gld. 82 kr., rži 5 gld. 20 kr., ovska 3 gld. 25 kr., turšice 5 gld. 36 kr., ječmena 4 gld. 72 kr., ajde 4 gld. 55 kr.; 100 kilogr. sena 3 gld. 75 kr., 100 kilogr. slame 3 gld. 04 kr.

V Rudolfovem 6. junija: Hektoliter: pšenice 7 gld. 58 kr., rži — gld. — kr., ovska 2 gld. 44 kr., ajde 4 gld. 06 kr., turšice 5 gld. 86 kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 40 kr.

Na Dunaji 6. junija: 100 kilogramov: pšenice gld. 9.— do 9.90, rži gld. 7.10 do 7.50, ječmena gld. 6.50 do 9.50, ovska gld. 5.50 do 7.—, turšice gld. 5.90 do 6.15.

V Budapešti 8. junija: 100 kilogramov: pšenice gld. 9.— do 9.30, rži gld. 6.45 do 6.70, ječmena gld. 6.50 do 8.—, ovska gld. 5.80 do 6.20, turšice gld. 5.50 do 5.60.

Klavna goved.

Na Dunaji 7. junija: Ogerski pitani voli gld. 52 do 58.—, galic. pitani voli gld. 48 do 58, nemški pitani voli gld. 51 do 57, biki in krave gld. 43 do 52 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

S p e h.

V Ljubljani	11. junija:	1 kilogr.	60 kr.
V Kranji	13. "	1 "	60 "
V Rudolfovem	6. "	1 "	76 "
V Celoven	5. "	1 "	65 "
Na Dunaji	7. "	1 "	50 "

INERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljanja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Klenert & Geiger

I. štajerska drevsnica za sadno drevje in vrtnice v Gradcu.

(Ta drevsnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlabnitve; **divjakov** in **podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotečnega drevja** in **grmovja, drevja** (16—9) **za drevored** itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih **cepičev** vsih vrst sadja.

☞ **Cenike je dobiti zastonj in franko.** ☞

Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.

W. Schleicher: **Zivali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.

M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.

Dr. Simon Strupl: **Zininozdravništvo.** Cena 1 gld. 80 kr.

☞ Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem povzetju, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto

Carbolineum Avenarius

iz tovarne za Carbolineum v Amstetten-u na Dolnjeavstrijskem.

AVENARIUS & SCHRANZHOFER.

☞ Naročila je pošiljati na glavno zalogo: Avenarius & Schranzhofer in Wien, III. Hauptstrasse 84. ☞

Carbolineum je najboljšo sredstvo proti trhlenobi in gnjilobi lesa ter zadobi les s **carbolineumam** namazan lepo kostanjevo barvo. Lesena (s šintelni krita) streha s carbolineumam namazana zadobi neomejeno trpežnost, ravno tako lesene stavbe ter ograje in koli v vodi, v zemlji ali pa na zraku. Mazanje zamore vsak dminar izvršiti.

Steklenica 5 kilogramov težka stane s poštnino vred 1 gld. 80 kr. (14—5)

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni zivnorej.** Cena 80 kr.

" " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.

" " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.

Gustav Pirc: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.

L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.

Vabilo na naročbo na vinarški list:

„Die Weinlaube“

Zeitschrift für Weinbau und Kellerwirtschaft.

Jeden Sonntag 12 Seiten stark, in Grossoktavformat auf starkem Papier. Dazu gratis: Jeden 1. und 3. Sonntag „Auf dem Lande“, Zeitschrift für Land- und Hauswirthschaft, Obst- und Gartenbau, in demselben Format, 8 Seiten stark.

Herausgegeben von **A. W. Freiherrn von Babo**, Director der k. k. önolog. und pomolog. Lehranstalt in Klosterneuburg, unter Mitwirkung von **Ed. Mach**, Director der landwirthschaftl. Landeslehranstalt und Versuchsstation in S. Michele a. E.

Redigirt von Dr. **Leopold Welgert**. (22—5)

Die „Weinlaube“ erscheint in Klosterneuburg seit dem Jahre 1869. Ihre grosse Verbreitung und ihre allgemein anerkannte Be-

deutung als **hervorragendstes Fachblatt** verdankt sie in erster Linie dem Bestreben, dem Leser **Alles zu bieten**, was auf dem Gebiete der **Weinproduction** im weitesten Sinne des Wortes von Interesse ist.

Abonementspreis: Für die „Weinlaube“, und „Auf dem Lande“ pro Vierteljahr für Oesterreich-Ungarn fl. 1.50.

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrť leta gld. 1.15.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani
na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana **najboljša** in **sveža** zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših **izbornu skušenih** domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve in ena kemična tovarna v Graciu (na Štajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

↳ Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani. ↳

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odločno najboljše zdravilo zoper **protin** in **revmatizem**, **trganje po udih**, **bolečine v krizu** ter **živcih**, **oteklino**, **otrpnole ude** in **kite** itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stojecim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucat 4 gld. 50 kr. (15—5)

↳ Če ni na steklenici zraven stojecega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroljice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vze tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnjenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

↳ Vsa ta naštetá zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani
↳ zraven rotovža in se vsak dan s pošto razpošilja. ↳

Marijaceleske kaplice za o želodec, o

kterim se ima na tisuče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vseh pri vseh boleznih v želodecu in so nepreosljivo sredstvo zoper: **manjkanje slasti** pri jedi, **slab želodec**, **urák**, **vetrove**, **koliko**, **zlatenico**, **bljuvanje**, **glavoból**, **kró** v želodecu, **bitje srca**, **zabasanje**, **gliste**, **bolezn** in vranici, na jetrih in zoper **zlato žilo**. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld.. 5 tucatov samo 8 gld.

↳ Svarilo! ↳

Opozarjamo, da se tiste **istinite Marijaceleske kaplice** dobivajo samo v lekarni **Trnkóczyja** zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščni sirup kranjski

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vrtaból, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih **krav**, **konj** in **prašičev**. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, **bezgavk**, **vseh nalezljivih kužnih boleznih**, **kašlja**, **plučnih** in **vratnih** **oleznih** ter odpravlja vse **gliste**, tudi **vzdržuje** konje **debele**, **okrogle** in **iskrene**. Krave dobé mnogo **dobrega** **mleka**. Zamotek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri **pretégo žil**, **otekanih kolen**, **kopitnih boleznih**, **otrpnjenji v boku**, **v krizu** itd., **otekanih nog**, **mehurjih** na nogah, **izvinjenji**, **tišanji** od sedla in **oprave**, pri **sušici** itd. s kratka pri **vseh unanjih boleznih** in **hibah**. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 stekl. z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v hiši c. k. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru:

Vezi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, storje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe) štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne reči.

Preserjev „Karbolinej“, (glej Kmetovalca št. 5) kilo po 22 kr. Zaboje s karbolinejem 5 kilogr. težek pošlje se s poštino vred za 1 gld. 70 kr. (59—3)

IVAN MAJDIČ,

trgovec v Kranji (61—2)

priporoča vsakemu kmetovalcu svojo glavno zalogo pravega dovskega mavca (gipsa).

Ta mavec je z občinske jame na Dovjem, ter je povsod priznan kot najboljši, kar je tudi resnično.

Opomba. Omenjati moram, da se tak mavec dobiva v Kranji samo pri meni in da imam jaz tistega, katerega je prej imel nad štirideset let gosp. Janez Janša, po domače Železnikar; jaz ga imam pa sedaj že petnajst let, Kdor si drzne govoriti, da ima v Kranji razven mene tudi ta mavec, ta govori neresnico.

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja prodajata

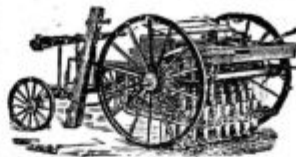
oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kositarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—6)

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

☛ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj in poštine prosto. ☛ (10—10)

■ Pocinjena, bodeča žica (drat) iz jekla. ■

S strojem pletene mreže iz žice (dratu).

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Železne vrate in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

Eisendraht- und Maschinen drahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.

☛ Ograje iz pocinjene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune določite se zastoj in poštine prosto. (27—8)

Tovarna za kostne pridelke in lim
Luckmann-a & Bamberg-a
v Ljubljani

priporoča svoja zelo vspešno učinkujoča

umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—7)